

13 СІЧНЯ 1944 року радянські війська визволили наше село Синів, а через два місяці я і ще сімдесят мобілізованих синівців в супроводі військових йшли пішки в Рівне, звідки нас поїздом направили у запасний полк, розташований в Росії неподалік Брянська. Там, після короткострокового навчання, ми прийняли присягу і в травні вже поповнили фронтів частини. Я попав у взвод управ-

Наконецький, Василь, Григорій та Іван Луцики, а також навідник гармати Семен Соботюк. Тож, прибувши в Новоград-Волинський, я, два брати Луцики та їх однофамілець Василь, просились у командирів заїхати в рідне село провідати батьків, але ніхто з них дати дозволу не хотів, пояснюючи це можливим нападом на радянських солдатів залишків розгромлених в орожих частин, що діяли в тилу.

Криницю, де тимчасово дислокувався полк, ми з'явилися до його командира підполковника Дудова, принесли сала та інших продуктів з дому. Дудов не тільки дозволив знову провідати нам рідних, а й дав для цього авто «Вігліс». Цілий день ми пробули в рідних домівках, розповідаючи батькам про своє перебування на фронті та пригортаючи товаришів, які приїхали з нами.

Незабаром наш полк ру-

чи укріплення ворога!

Бетонні бункери і злива вогню зустріли наші війська, які підійшли до міста Познань. Більше місяця ми громмили там оборону фашистів. Серед трофеїв у захопленому місті-фортеці ми знайшли склад фауст-патронів. Нас навчали, як ними стріляти, але в бою цю трофейну зброю застосувати не довелося. З повітря ворожі доти бомбили літаки радянського жіночого авіаполку. З боями ми підійшли до річки Одер — кордону з Німеччиною. Мені довелося брати участь у боях на берлінському напрямі, зокрема в нічній масованій артилерійській підготовці із застосуванням 143 прожекторів, якою почався наступ на фашистську столицю 16 квітня 1945 року. Підвезли ці прожектори дівчата спецпідрозділу. Німецькі солдати відкрили стрілянину з дальнобійних гармат у відповідь і немало прожекторів було побито разом з обслугою...

Але ніщо не могло зупинити тисяч радянських танків і воїнів в наступальному пориві. І вже 22 квітня бої розгорілись на вулицях Берліна. Командував тоді нашим фронтом маршал Г. К. Жуков. За його наказом наша 12 артдивізія громилла ворога в напрямі на південний схід від Берліну, а потім гнала фашистів вглиб країни в західному напрямі, поки не дійшла до міста Бург на річці Ельба. На західному березі Ельби нас зустріли передові частини 9-ї армії США...

Пам'ятаю, 2 травня почув по радіо голос диктора Левітана: «Сьогодні, 2 мая пал Берлін!». Білі прапори капітуляції на будинках, а через шість днів на моєму чергуванні задзвонив трофей. Пошукати

Великій Перемозі — 55

НАМ ДОРІГ ФРОНТОВИХ НЕ ЗАБУТИ...

ліття 208 мінометного полку 12 артилерійської дивізії прориву резерву Верховного головнокомандуючого. Відтак від села Пружинище в лісах Білорусії почалися мої фронтів дороги, які закінчилися на березі німецької річки Ельба. Там наша дивізія зустрілась з частиною 9-ї американської армії, у складі якої, до речі, воювали і українці з Канади.

А тоді, в червні 1944-го, артилеристи, танкісти, піхотинці першого Білоруського фронту прокладали гати в болотах лісів, щоб вийти на висхідні позиції атаки ворожих укріплень на підступах до Бобруйська. Довелось долати десятки кілометрів заболоченої

Зрештою, ми домовились з шофером трофейного німецького грузовика, що він вночі підвезе нас і стане в Синьові начебто полагодити несправний автомобіль. Коли ж в темряві автомашина порівнялась з хатою Василя Луцика, той вдарив ногою по кабіні, ми зупинились і Василь почав просити старшого машини сержанта Бакалова відлучитися до рідної домівки, що знаходилась в 15 метрах від місця зупинки.

— Не більше півгодини! — погодився той.

Коли ж в хаті всі ми добре пригостились, сержант дозволив побути до ранку. Я теж побіг до своєї родини. А вранці, прибувши у Білу

шив далі, після звільнення Ковеля перейшов кордон і визволяв польське місто Люблін, а потім разом з іншими частинами з ходу форсував річку Віслу, захопив плацдарм на лівому березі поблизу міста Пулави. Під час обстрілу при переправі загинув мій земляк Микола Ющук з Терентієва. Вогнем гармат і мінометів ми допомагали піхотинцям розширяти важливі плацдарм, виганяти та знищувати ворога з Янува, Коханува та інших польських сіл. Важко уявити ті нелюдські труднощі, які винесли на своїх плечах воїни-піхотинці, особливо тоді, в осінньо-зимовий період боїв за звільнення Польщі. І скільки їх полягло, атакую-

кі кілометрів заболоченої А вранці, прибувши у Білу скільки їх полягло, атакую-

місцевості з бойовою технікою. 23 червня з артилерійської підготовки сотень гармат і мінометів почалась операція «Багратіон». В ній брали участь всі три Білоруські фронти, зокрема і наш, яким командував генерал К. К. Рокоссовський. Я знаходився на командному пункті полку і забезпечував зв'язок командира з батареями, що вели шквальний вогонь по фашистам. Після перенесення артилерійського вогню вглиб ворожої оборони в атаку пішли піхотинці. Війська, що лісистими заболоченими дорогами вийшли в тил німецьким позиціям, теж почали наступ і згодом все вороже угруповання в районі Бобруйська чисельністю понад 74 тис. чоловік було оточене, розгромлене, а 40 тис. фашистів здалися в полон.

На початку липня нашу 12-у артдивізію направили в район Ковеля, стратегічно важливого залізничного вузла, що прикривав шлях на Варшаву. І треба ж було, щоб полк, де я служив, рухався через Новоград-Волинський на Рівне по автотрасі біля рідного Синьова. В полку зв'язківцями служили, крім мене, синівці Ничипір Горисюк, Василь Каленюк, Петро

телефон. Покликани мною майор Воротілов взяв трубку, а через хвилину кинув і схвилювано закричав: «Перемога! Всім на мітинг! Перемога!».

Перемогу святкували і наші союзники по інший бік Ельби. Саме один з них — американський солдат українського походження якось розповів мені про північну канадську провінцію Альберта, куди ще в 1929 році переселилась моя сестра Катерина.

А через 48 років я сам побував у Канаді, гостював у сестри і приємно був здивований тим, що її зять Джон Степанко теж воював з фашистами.

Для колишніх солдатів другої світової і в Європі, і в Америці залишається незгасима пам'ять про бої. Фронтіві дороги, фронтіві будні, перемоги і втрати. Пам'ять на все життя.

Василь НАКОНЕЧНИЙ,
учасник бойових дій
Великої Вітчизняної
війни.

*На верхньому фото:
автор цих рядків серед
бойових товаришів сидить на землі перший зліва. м.Дессау, 1945 рік.*

*На нижньому фото: в
Москві на зустрічі однополчан — перший справа.
80-ті роки.*